

กรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๘๘๑. เรื่อง “จะตายแค่สู้กับโทสะอย่างหยาบเท่านั้น”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุญแจ ขอความเมตตาจากหลวงพ่อดอกคำถามเพื่อเป็นไฟฉายส่องทางให้ลูกผู้โง่เขลาคนนี้ด้วย คำถามมีดังนี้ครับ

ลูกเป็นทุกข์มากกับโทสะแควอย่างหยาบที่ผ่านมาเป็นเวลานานแล้ว ขอความเมตตาหลวงพ่อกุญแจแนะวิธีแก้ไขโดยละเอียดให้กับคนโง่คนนี้ด้วย

สืบเนื่องจากคำถามด้านบน หากลูกอยากจะถวายเป็นชีวิตเพื่อสู้ แม้ไม่ได้หลับได้นอน จะพอเป็นไปได้ไหมครับ หรือควรดำเนินตามวิธีไหนที่จะเป็นธรรมที่สุด

ปล. ลูกขอความเมตตาหลวงพ่อกุญแจโปรดสัตว์ผู้โง่เขลาตัวนี้ด้วยครับ

ตอบ : นี่คำถามเขาจะนะ คำถามเขาว่าเขาเป็นทุกข์มากกับโทสะของเขา เป็นทุกข์อย่างมากๆ แล้วมันไม่มีทางออกใจ ขอให้หลวงพ่อดอกวิธีการแก้ไขโดยละเอียดด้วยครับ

มันยังดีอย่างหนึ่ง ดีอย่างหนึ่งที่เราจักตัวเราเอง ถ้าเรารู้จักตัวเราเองว่าเราเป็นคนโทสะ เป็นคนโกรธง่าย เป็นคนขี้โกรธ ถ้าเป็นคนโกรธง่าย เป็นคนขี้โกรธ แล้วจะหาทางที่จะบรรเทาทุกข์

ถ้าการบรรเทาทุกข์ๆ ใด ถ้าเป็นบรรเทาทุกข์ เราก็จะหา เราก็คิดของเราไปเองว่า ถ้าคนเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา ถ้ามันมียารักษาโรคมันก็จะหาย

ไฉนมันก็มีความเป็นจริงส่วนหนึ่ง แต่ยารักษาโรค โรคบางอย่างมันคือยามาก ที่ว่ามันจะคือยามาก หรือถ้าใช้ยาแล้วจะประสบความสำเร็จ มันก็อยู่ที่จิตนิสัย จิตนิสัย อำนาจวาสนาของคนมันสร้างมาแตกต่างกันนะ

แต่มันยังมีบุญกุศลอันหนึ่ง อันที่ว่าเรารู้ตัวของเราเองไง เรารู้ตัวของเราเองว่าเราเป็นคนขี้โลก ขี้โกรธ เราเป็นคนขี้โกรธ เรามีโทสะมาก แล้วพยายามจะยับยั้งมัน มีความทุกข์ความยากมาก แล้วพยายามหาทางที่จะยับยั้งมันๆ ใจ

ถ้าคำว่า “ยับยั้งมัน” ตอนนี้เป็นชาติปัจจุบันนี้ ชาติปัจจุบันนี้เราทุกข์เรายาก เราสู้ของเรา แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ด้วย มนุษย์นี้เป็นอริยทรัพย์ๆ แล้วถ้าเกิดเป็นสัตว์ล่ะ

ถ้าเกิดเป็นสัตว์ โดยธรรมดาสัตว์นั้นกล่ามันก็ล่าอาหารของมันโดยธรรมชาติของมัน ถ้าสัตว์กินพืชมันก็กินพืชของมัน ถ้ามันเป็นสัตว์ มันก็เป็นสัตว์ใจ

แต่นี้เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นคน เกิดเป็นคน คนเป็นสัตว์ประเสริฐ สัตว์ประเสริฐมีสมอง มีสติปัญญา แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนา เวลาสอน สอนถึงการทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ มันมีวิธีการดับทุกข์ใจ

แต่คนจะมีวิธีการดับทุกข์ มันก็มีศรัทธามีความเชื่อของมันก่อน ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อของมันก่อน ศรัทธาความเชื่อทำให้คนมันคง ทำให้คนมีสัจจะ

ถ้ามันไม่มีสัจจะ มันล้มเหลว มันทั้งล้มเหลว ทั้งทุกข์ทั้งยาก แล้วถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนานะ มันบอกว่าเหมือนเราทำร้ายตัวเราเอง ถือศีลก็ว่าเป็นการทำร้ายตัวเอง ทำอะไรก็เป็นการทำร้ายตัวเองทั้งสิ้น แต่ถ้ามันปล่อยตัวมันเองตามสบายไป มันว่าสิ่งนั้นมันถูกต้องชอบธรรม

แต่ถ้ามันมีวาสนา เวลามันทุกข์ มันกลัวเราอยู่แล้ว เวลามันโกรธขึ้นมา มันกลัวเราอยู่แล้ว แล้วถ้าโกรธ โทสะจริต โมหะจริต โลภะจริต บางคนนี่นะ มันเชื่อคนง่าย มันเชื่อคนง่ายๆ นี่โลภะจริต โมหะจริต มันอยากได้ไปทั้งนั้นนะ โมหะจริต โลภะจริต ถ้าโทสะจริต โทสะจริต มันเป็นจิตนิสัย คำว่า “เป็นจิตนิสัยนะ” นี่มันอยู่ที่วาสนา

ถ้าवासนานะ เวลาเกิดร่วมสหชาติกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตังสญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะบอกเลยว่า มันเพราะเหตุใด มันเพราะเหตุใด มันเพราะเหตุใด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานไป เวลาพระอนันท์คร่ำครวญเลย “ตาของโลกดับแล้ว ตาของโลก”

ใครจะมีดีจะบอด ใครจะมีทุกข์มียากอย่างไร ถ้าไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ มันมีข้อแม้อันเดียวเท่านั้นนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกว่า อย่าให้เราพูดเลย อย่าให้เราพูดเลย

เพราะอะไร

เพราะสิ่งที่เราทำมามันเลวร้าย มันเหมือนมันจะฉีกหน้าเรา

แล้วถ้าคนอยากรู้ล่ะ ขอให้บอกเถอะ ขอให้บอกเถอะ

ก็ชาติที่แล้วเธอเกิดเป็นหมาไง เกิดเป็นสัตว์ไง

ไอ้โฮ! ร้องให้

นั่นเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ในพระไตรปิฎกนะ

อันนี้มันจะย้อนกลับมาที่ต้นเหตุ ถ้าเราบอกว่าย้อนกลับมาที่ต้นเหตุ ต้นเหตุ ถ้ามันเป็นโทษจริต มันจะมากน้อยขนาดไหนเวลาถ้าบวชเป็นพระแล้ว สิ่งที่เราจะรักษาดูแลมาตั้งแต่ต้นเมตตธรรมไง เราพยายามใช้สติใช้ปัญญาดูแลรักษาหัวใจของเราว่า เขาไม่ได้ตั้งใจ เขาทำไปโดยเขาไม่รู้ตัว หรือเขาเป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้องกัน คือเมตตาของเราควบคุมดูแลรักษาตั้งแต่มันยังไม่มีผลกระทบ แล้วถ้ามันมีผลกระทบแล้วก็ฝึกหัด แต่ใหม่ๆ มันจะไม่ทันหรอก เวลาผลกระทบแล้วมันไปเลย เพราะไม่กระทบมันก็จะไปอยู่แล้ว

ผลกระทบ หมายถึงว่า ตา หู ลิ้น จมูก กาย ใจ เวลามันกระทบสิ่งใดแล้วมันไม่พอใจ มันไปทั้งตัวเลย เวลามันไปทั้งตัว ถ้าไปทั้งตัวโดยธรรมชาติของคนที่มีโกรธนะ มันทำร้ายเขาไปแล้ว

มันทำร้ายเขาไปแล้ว แล้วผลของมันล่ะ ติดคุกติดตะราง ผลของมันต้องไปเยียวคนอื่น ผลของมันไง

ถ้าเราเห็นว่าผลมันให้ผลโดยที่ชั่วชกเลือดทุกที มันให้ผลมาด้วยความทุกข์ความยาก ให้ผลมาเป็นโทษ เราพยายามฝึกหัดยับยั้ง ฝึกหัดยับยั้ง

ของอย่างนี้มันเป็นจริงเป็นนิสัย ถ้ามันอยู่กับตัวใคร มันเป็นกุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา เขาได้สร้างสมของเขามา เขาได้ทำของเขามา เวลาทำของเขามา เวลาเรามาเกิดชาตินี้เราเกิดเป็นมนุษย์ไหม มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐไง พ่อแม่ก็อบรมบ่มเพาะสั่งสอนใจ ให้ใจเย็นๆ ให้ใจเย็นๆ ให้เมตตาธรรมคำจูนโลก พยายามเมตตาสงสารเราก่อน ถ้าเมตตาสงสารเราก่อน เห็นไหม

เราจะอารมณ์บ่ทว่า ต้นเหตุ ต้นเหตุทำไมมันถึงโกรธ ทำไมเป็นคนขี้โกรธ ทำไมเป็นคนขี้โลก ทำไมเป็นคนขี้หลง

ไอ้พวกขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง มันมีที่มาที่ไปของมัน แล้วพอมันมีที่มาที่ไปของมัน อดีตชาติยาวไกล ใครไปแก้ไขมันไม่ได้หรอก ถ้ามันไปแก้ไขมันไม่ได้ แล้วเวลาปัจจุบันนี้มันมาเกิดเป็นเรา พอเกิดเป็นเรา เราเข้าใจได้ แล้วเราอยากจะทำอะไร เราก็พยายามแก้ไขของเราโดยมันผิวนะ เพราะอะไร

เพราะสันดาน เพราะสิ่งที่อยู่ในหัวใจลึกๆ นี่ จะบอกว่ามันแก้ไขได้ยาก แต่มันก็ควรแก้ไข คือมันควรฝึกหัด มันมีควรกระทำทั้งสิ้น แต่มันแก้ไขได้ยากเพราะอะไร

ขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง พระอนาคามีนะ พระอนาคามีเวลาถ้าไปตัดกามราคะ ปฏิฆะ นั้นแหละความโลภ ความโกรธ ความหลง ลูกของพญามาร

คนเราจะดับความโกรธได้โดยสิ้นเชิง อย่างน้อยต้องเป็นพระอนาคามีหรือเป็นพระอรหันต์ แล้วเรามันยังแค่นี้ มันก็ต้องโกรธเป็นเรื่องธรรมดา แต่เราก็รักษาของเรานี้ไง เราพยายามรักษา

คำว่า “รักษา” ธรรมโอสถๆ ฝึกหัดไปตั้งแต่นี้ ฝึกหัดไปตั้งแต่เมตตาธรรม เมตตา เป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้อง ถ้าเป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้องนะ ทำสิ่งใดโกรธเหมือนกัน แต่มันน้อยหน้อย ถ้าเป็นเพื่อนกันก็เรื่องหนึ่ง ถ้าเป็นศัตรู โอ้ย! โกรธมากเลย

ถ้ามันโกรธมากเลย เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเขาโกรธเรา เราโกรธตอบ เราโง่กว่าเขา เพราะอะไร เพราะกิริยาโกรธ เราก็เห็นแล้ว กิริยาของคนโกรธอย่างกับยักษ์ อย่างกับมาร แล้วเราโกรธตอบ เราก็เป็นยักษ์เป็นมารต่อเขานะสิ แต่ถ้ามันมีสติปัญญา มันก็เท่าทันนะ

แต่ถ้ามันไม่มีสติไม่มีปัญญา เราก็อยากแก้ไข แต่อยากแก้ไขเชื่อ เชื่อของมัน ถ้ามันจะแก้ไขความโกรธโดยข้อเท็จจริง พระอนาคามี

พระโสดาบันยังมี พระสกิทาคามียังมี มันมีผลกระทบทั้งนั้นนะ มันมีสัkkายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส พระโสดาบัน ไม่ถือมงคลตื่นข่าว ไม่ออกนอกกลุ่มนอกลทาง แต่ไข่เรื่อง สุขเรื่องทุกข์มี เรื่องโกรธเรื่องนี้มี แต่มีมันก็ยับยั้งได้ เพราะอะไร เพราะไม่ออกนอกกลุ่มนอกลทาง นี่ พาดกระแด

พระสกิทาคามี กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง โลกนี้ราบหมด ถ้าคำว่า “ราบหมด” มันเท่าทัน ความคิดบ้าง แต่ความโกรธมันไม่แสดงออก แต่มันอยู่ข้างใน มันเผาอยู่ข้างใน

แต่ถ้าจะดับมันสิ้น กามราคะ ปฏิฆะ ลูกของมาร ความโลภ ความโกรธ ความหลง เรือนสามหลัง เรือนยอดของมันคืออวิชชา คือเจ้าวัฏจักร เวลาจะเข้าไปชำระล้างแต่ละชั้นแต่ละตอน นี่เวลาครูบาอาจารย์ของเราอบรมบ่มเพาะ บุคคล ๔ คู่ คู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ พอถึงคู่ที่ ๔ จบ ถ้าคู่ที่แล้วมันจะเข้าใจจบเลย เข้าใจคำถามทั้งสิ้น

เพราะอย่างนี้ผู้ถาม หรือว่าเราเกิดเป็นมนุษย์ เขาเรียกว่าปุถุชน คำว่า “ปุถุชน ปุถุชนคนหนา” หนาไปด้วยอะไร

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร มันหนาแน่นไปโดยสมุทัยใจ สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก ตัณหาความทะยานอยาก คำว่า “ตัณหา” คือมันอยาก มันอยากได้อะไรดี อยากไม่ประสบสิ่งที่ไม่ประสบความสำเร็จเลย อยากได้ดีทั้งหมด มันอยู่เฉยๆ ก็ตัณหา เพราะตัณหา มันคือตัณหาใจ สิ่งที่มีมันเป็นตัณหา นี่ปุถุชนคนหนา เราฝึกหัดๆ ฝึกหัด ประพฤติปฏิบัติ คำว่า “ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ” คือควบคุมใจ ถ้าควบคุมใจ เห็นไหม

เข้าใจว่าความโกรธๆ ขนาดที่ว่าเราอยู่โดยปกติเราโกรธเขาไปทั่วนะ อะไรกระทบนี้โกรธหมด เวลานั้นสมาธิมันโกรธตัวเอง มันจะโกรธตัวเองคราวนี้ นั่งก็ไม่ได้ นั่งแล้วก็ทุกข์ทียาก นั่งแล้วไม่เป็นสมาธิ

เวลาโกรธคนอื่นก็โกรธเขาไปทั่ว เวลาตัวเองจะนั่งสมาธิ มันจะโกรธตัวเองแล้ว ทำแล้วตัวเองทำไม่ได้ ตัวเองทำไม่ได้ นี่คนพาล กิเลสมันพาล พาลคนอื่นไม่ได้ก็จะมาพาลตัวเอง

แล้วถ้าเรามีปัญญานะ เห็นหน้ามัน เห็นหน้ากิเลส เห็นไหม ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ แล้วเยาะเย้ยมันเลย ถ้ามันรู้เท่าทันอารมณ์ สิ่งที่มีมันจะโกรธ มันโกรธอะไร หมาเห่าไปตองแห่งอารมณ์ความรู้สึกมันจรมมา มันจรมมาคือความคิดใจ ความคิดเดียวคิดเรื่องนั้น เดียวคิดเรื่องนี้ จรมมาทั้งนั้นนะ เพราะอะไร เพราะไม่คิดก็ได้ คิดก็ได้ แล้วเวลามันมา สัญญาอารมณ์มันจรมมา สิ่งที่จรมมาๆ แล้วมันมาทั้งวันทั้งคืน แล้วพอมันไม่พอที่ไรมันก็โกรธ

ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราฝึกหัด วิธีการ เห็นไหม

เขาบอกว่า ถ้าเขาจะแก้ไขของเขา เขาบอกว่าเขาจะถวายเป็นชีวิตสุญญะ ไม่หลับไม่นอนก็ได้ ทำอย่างไรก็ได้

เดี๋ยวมันจะโกรธตัวเองนะ ไม่น่าพูดไปเลย เป็นสิ่งที่ เวลาเราตั้งใจ เรามีศรัทธา เราตั้งมั่นของเรา เรามั่นใจว่าเราทำของเราได้ แต่จริงๆ แล้วนี่นะ มันเป็นเรื่องภายใน

เวลาสอยเข็ม ร้อยธูเข็ม ถ้ามันร้อยได้ มันก็รักษาใจตัวเองได้บ้าง ถ้ามันร้อยไม่ได้ ร้อยแล้วร้อยเล่า สอยเข็มๆ แต่การหาหัวใจลำบากกว่านั้น เว้นไว้แต่คนที่สร้างอำนาจวาสนาบารมีของเขา

บางคนสร้างอำนาจวาสนาบารมีมา เห็นเขาทำ จะทำตามเขา กลับได้ ทำโดยที่ไม่ได้ตั้งใจ ทำโดยที่ทำตามเขาไป ถ้ามันได้ก็คือมันได้ เวลามันได้ ความได้คือจิตมันสงบ ถ้าจิตมันสงบนะ มันจะเชื่อมั่นเรื่องจิตวิญญาณมาก จิตมันเป็นอิสระขึ้นมา มันจะมหัศจรรย์ในตัวของมันเองมาก จิตเราแท้ๆ

แล้วปัจจุบันนี้มันอยู่กับเรา ทำไมมันไม่มหัศจรรย์ล่ะ

มันมหัศจรรย์เพราะอะไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกว่า “เราเป็นไก่ตัวแรกที่เจาะฟองอิริยาออกมา เราเป็นไก่ตัวแรกเจาะฟองอิริยา”

เปลือกไข่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจาะเปลือกไข่ เห็นไหม

แต่ของเรา ที่มันเปลือกไข่ๆ ที่ตัดทอนความทะยานอยากต่างๆ มันครอบงำไว้ไง เวลาจิตของเรามันถึงไม่มหัศจรรย์ไ้

เปลือกไข่ ฟองไข่นั้น ไข่ขาว ไข่แดงมันอยู่ในไข่นั้น นี่เหมือนกัน หัวใจของเรามันอยู่ในสัญญาอารมณ์ที่มันครอบงำไว้ไ้ไง ฉะนั้น เวลาทำสิ่งใด มันจะไม่ได้ผล

จะบอกว่า การประพฤติปฏิบัติสำคัญมาก ยากอยู่คราวเริ่มต้นนี้ คราวเริ่มต้นนี้ เหมือนกับคนทำงานไม่เป็น ผีงานๆ คนผีงานทำอะไรก็ผิด ส่งงานมันผิดหมดนะ คนผีงาน แต่ถ้ามันผีงาน มันทำงานเป็นของมันแล้ว มันทำของมันได้

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าจะต่อสู้ไ้ บอกวิธีแก้ แล้วถ้ามันเป็นไปไ้ เขาถวายทั้งชีวิตจะสู้เลย จะสู้เลย

เพราะว่าการแก้ไขทั้งทางโลกและทางธรรม หลัก มันต้องการใช้ปัญญา ปัญญาจะแก้ไขไ้ แต่ปัญญาที่เราใช้แก้ไขมันเป็นวิฆเนศวร ประเพณีวิฆเนศวร ปัญญาแบบโลกๆ ไ้ไ้ ให้มองให้เป็นพี่เป็นน้อง เป็นญาติต่อกัน ให้เป็นญาติพี่น้องกัน เราเมตตาธรรมรักษาหัวใจของเรา

แต่ถ้าจะแก้ไขจริงๆ เราฝึกหัดทำความสงบของใจเข้ามา แล้วถ้าทำความสงบของใจ มา นั่งสมาธิภาวนา คราวนี้จะไม่โกรธคนอื่นแล้ว จะโกรธตัวเอง จะโกรธเรา มันไม่ได้ผล มันไม่ได้ผลๆ

มันไม่ได้ผลเพราะว่ากิเลสมันแก่กล้า กิเลสมันแก่กล้า ทำสิ่งใดไม่ได้ผลหรอก นั่งไปก็นั่ง เป็นแบบตุ๊กตา เพราะอะไร

การนั่งเขาไม่นั่งแบบตุ๊กตา นั่งอย่างไรก็ได้ แต่เขาต้องการหัวใจต่างหาก เวลานั้นเขาต้องการหัวใจของเรา ค้นหาใจของเรา

แล้วใจที่เป็นนามธรรมๆ มันก็เป็นนามธรรมไง แล้วบริกรรม บริกรรมก็เอาใจนี้บริกรรม พุทโธๆ เกิดจากความคิดทั้งนั้นนะ เราตั้งใจพุทโธๆ มันก็เป็นคำบริกรรม

สิ่งที่ว่าเวลาความคิด ความคิดเป็นนามธรรมๆ พุทโธ ก็นามธรรม แล้วพุทโธ ถ้ามัน เข้ากันได้ มันกลมกลืนกันได้ เริ่มสบายแล้ว คำว่า “สบาย” จิตมันจะเป็นอิสระ แล้วถ้าจิตเป็น สัมมาสมาธิได้

แล้วเวลามันปฏิบัติอย่างนี้ไปแล้ว หลวงพ่อบอกว่า นั่งสมาธิแล้วมันจะแก้ความโกรธได้ แก้ความโกรธได้ เวลาไปนั่งทำสมาธิแล้วมันยิ่งโกรธเข้าไปใหญ่เลย

มันจะโกรธใหญ่เลย โกรธมาก มันโกรธมากเพราะอะไร มันโกรธมากเพราะธรรมชาติ ปุณฺณคนหนามันเหมือนผ้าขี้ริ้ว ผ้าเช็ดเท้า เปรียบเหมือนผ้าเช็ดเท้า ผ้าเช็ดเท้าเช็ดเท้าแล้วเช็ด เท้าอีก มันก็ผ้าเช็ดเท้าไง

หัวใจของเรากิเลสมันย่ำย้อย่างไรๆ เหมือนผ้าเช็ดเท้ากิเลสไง ผ้าเช็ดเท้ากิเลส กิเลสมัน ย่ำย้อย่างไรนะ มันก็เป็นเรื่องปกติไง แต่วันไหนที่เรามาทำฝึกหัดทำความสะอาดของใจเข้ามาๆ ถ้าใจมันสงบ ถ้าใจมันสงบมันเหมือนผ้าขาว ผ้าขาว ทำใจของเราให้มันขาวสะอาด ทำใจของ เราให้ขาวสะอาด ฉะนั้น เวลามันจะไปโดนสิ่งใดเป็นของสกปรก มันเห็นนะ มันจะโกรธมาก มัน ทั้งโกรธ มันไม่พอใจใดๆ ทั้งสิ้นทั้งนั้นนะ

นี่มีคนภาวนาเยอะมากบอกว่า ทำไมมันภาวนาแล้วมันฉุนเฉียว เมื่อก่อนไม่ฉุนเฉียว อย่างนี้เลย เดี่ยวนี้ฉุนเฉียวยิ่งกว่าเก่า

ฉุนเฉียวยิ่งกว่าเก่าเพราะว่ามันขวนะ ตา หู จมูก มันคล่อง มันไว มันเริ่มชำนาญขึ้น มัน จะผ่านของมันไปไง

เริ่มต้นก็เป็นคนที่โกรธอยู่แล้ว จะไปดับความโกรธ พอไปนั่งขึ้นมามันยิ่งโกรธเข้าไปใหญ่ เลย พอมันผ่านสแต็ปนั้นไปมันจะเข้าใจ มันจะเข้าใจของมันนะ

ถ้ามันเริ่มต้น ถ้ายังไม่ทำอะไรเลย มันก็จะไม่รู้สิ่งใดเลย แล้วโดยธรรมชาติบอกว่า ถ้า ปฏิบัติแล้วมันจะต้องดีขึ้น มันจะต้องหายโกรธๆ

มันจะหายโกรธของมัน ถ้าหายโกรธโดยข้อเท็จจริง พระอนาคามี แต่ถ้าเราควบคุมได้ด้วยวัฒนธรรม ด้วยสติด้วยปัญญาของเรา เราแก้ไขของเราเข้ามา ถ้าเราแก้ไขของเราเข้ามา สิ่งนี้ ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผีกัดภาวนา ถ้าผีกัดภาวนา มันแก้ที่เหตุเลย แต่ถ้ายากง่ายนี้มันอยู่ที่เวรกรรมของสัตว์

สัตว์แต่ละบุคคลได้สร้างเวรสร้างกรรมแตกต่างกันมา ถ้าสร้างเวรสร้างกรรมแตกต่างกันมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม แสดงธรรมแก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ อุบายวิธีการไม่เหมือนกัน แตกต่างกันไป แตกต่างกันไปเพราะให้ตรงกับกิเลสนั้น

เวลาหลวงปู่มัน หลวงปู่มันเวลาท่านอบรมบ่มเพาะลูกศิษย์ลูกหา ท่านสอนเฉพาะๆ นะ เพราะกิเลสคนมันไม่เหมือนกัน เพราะคนมันชอบไม่เหมือนกัน คนมันติดขัดไม่เหมือนกัน แล้วจะมาสอนสูตรสำเร็จ ภาษาเลย กรรมฐานมันไม่มีหรอก

แต่แสดงธรรมๆ แกงหม้อใหญ่ แกงหม้อใหญ่ก็แสดงธรรม สัจธรรม ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แกงหม้อใหญ่ มันไม่เฉพาะเจาะจง ผู้ลูกศิษย์ลูกหาที่ฟังธรรมๆ โอปนโยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม โอปนโยโก โน้มมาสู่ใจของเรา โน้มมาสู่ใจของเรา

ถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ เวลาครูบาอาจารย์เทศนาว่าการใด เวลาสมัยหลวงปู่มันนะ เวลาหลวงปู่มันแสดงธรรมเสร็จ พระจะถามกัน ใครๆ ใครคิดอย่างไร ใครทำอะไร โดนหมดนะ

นี่โอปนโยโก โน้มธรรมเข้ามาสู่เรา ถ้าน้อมธรรมเข้ามาสู่เรา นั่นนะคืออาวูช นั่นนะคือเทคนิค นั่นนะคือที่วิธีการที่เราได้ประโยชน์ แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ มันศักดิ์ศรีไร ว่าคนนั้น ว่าคนนี้

ภาษาเรานะ โง่มาก ผู้ที่ชี้ชุมทรัพย์ให้เรา ชี้ถึงความบกพร่องในใจของเราที่กำลังจะ ผีกัดอยู่ที่นี่ เขาบอกเคล็ด บอกวิธีการคอยคุ้มครอง ยังไม่รู้จัก แต่ถ้ามันรู้จัก มันจะน้อมเข้ามา โน้มเข้ามาสู่ใจของมัน นี่คือน้ำแกงหม้อใหญ่

แล้วถ้าแกงหม้อเล็ก แกงหม้อจิ๋ว เวลาหลวงตาท่านพูดไป ถ้าแกงหม้อเล็กมันเข้าสู่ อริยสัจ แกงหม้อจิ๋วก็ของใครของมัน ติดขัดอะไร บางคนชำนาญมากในการพิจารณากาย พระบางองค์พิจารณาเวทนา พระบางองค์พิจารณาจิต พระบางองค์พิจารณาธรรม

เห็นไหม หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่ชอบ หลวงปู่คำดี พิจารณากายทั้งนั้นนะ เวลาหลวงตา พระมหาบัวพิจารณาเวทนา พิจารณากาย พิจารณาอสุภะ พิจารณาจิต ครูบาอาจารย์ท่าน พิจารณาจิต นี่มันแต่ละบุคคล นี่พูดถึงจิตนิสัย พูดถึงอำนาจวาสนา พูดถึงเหตุผล

ฉะนั้น ถ้าเหตุผลนี้แล้ว โดยสูตรสำเร็จ โดยธรรม โดยธรรมที่ว่า จะแก้ไขเรื่องความโกรธ ถ้ามีวิธีการ

มีวิธีการ วิธีการ ธรรมโอสธ สติ สมาธิ ปัญญา แล้วธรรมโอสธ แล้วมันใช้ข้อไหน ใช้ อย่างใดกับเรา แล้วเวลาใช้ข้อไหน ใช้อย่างใดกับเรา มันก็ได้ผลตรงนี้ เพราะกิเลสมันไม่เท่าทัน เวลากิเลสมันทัน มันพลิกแล้ว

ไอ้โฮ! กิเลสนี้ร้ายมาก กิเลสของเราเนี่ยแหละ ทำไมวันนี้คิดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ได้ผล วันต่อไปคิดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ไม่ได้ผล มันพลิกเลย

ฉะนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกว่าต้องให้เป็นปัจจุบัน คือไม่ให้กิเลสมันเท่าทัน พยายามมีอุบายวิธีการพลิกแพลงของเราตลอดไป แล้วเวลาพลิกแพลง มันก็อยู่ที่ประสบการณ์ อยู่ที่จังหวะและโอกาสที่เราทำได้มากขนาดไหน

นี่พูดถึงว่าคำถาม เป็นทุกข์แค่โทษะอย่างหยาบๆ เป็นมานานแล้ว วิธีการแก้ไข

ให้เสียสละ ให้เสียสละ เห็นไหม ทำบุญทำกุศลบ้าง พระ เข้าขึ้นมาใส่บาตรพระสักองค์หนึ่ง คำว่า “ใส่บาตรนะ” แล้วให้ระลึกถึง ตรงนี้มีบุญกุศลมาก ให้ระลึกถึงใส่บาตร เพราะมันได้เห็นผ้าเหลือง ได้เห็นพระ ได้เสียสละทานออกไป แล้วคิดตรงนี้ อย่าให้มันไปคิดโกรธเขา

ตักบาตร ใส่บาตรพระสักองค์หนึ่ง แล้วเราก็อาศัยทานนั้นเป็นที่อยู่ของใจ ให้ใจคิดแต่เรื่องอย่างนี้ อยู่แต่เรื่องอย่างนี้ แล้วคิดถึงเป็นบุญเป็นกุศล ผีก็หัดอย่างนี้เรื่อยๆ ไป เวลาผลมันกระทบ มันจะไปกระทบอีกแหละ

เวลาผลกระทบแล้วมันจะแสดงออกโดยจิตโดยนิสัย นั่นโทษจิต แล้วไม่ต้องคิดเสียใจว่าเป็นเฉพาะเราคนเดียว เป็นทุกคนเลย ในโลกนี้เป็นหมดเลย คนที่เกิดมาเป็นทั้งนั้นเลย เพียงแต่ว่าเขาระลึกได้หรือระลึกไม่ได้ เขาไม่เห็นโทษของมันไง

ถ้าเราระลึกได้ เราเห็นโทษของเรา เห็นไหม บัณฑิตตั้ง สันติภูมิจิโก ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเฉพาะคนๆ แล้วถ้าเราระลึกได้ เราระลึกได้ มันเป็นบุญเป็นกุศลของเรา

คำว่า “เป็นบุญกุศลของเรา” เพราะอะไร

เพราะฉลากยา มันมีแค่ฉลาก ถ้ายา มันมีเนื้อมัน ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นตำรา ใครๆ ก็รู้นะ บาปบุญคุณโทษรู้ทั้งนั้นนะ แต่ไม่เคยประสบความสำเร็จ ทำไม่ได้สักที รู้ทั้งนั้นนะ ฉลาดทั้งนั้นเลย แต่ถ้าระลึกได้ มันจะเข้าถึงเนื้อมัน

ฉะนั้น ถ้าเราคิดได้ เราแสวงหาได้ ผีก็หัดอย่างนี้ไปก่อน เริ่มต้นผีก็หัดแผ่เมตตา ใส่บาตรพระสักองค์หนึ่ง แล้วก็พยายามเห็นผ้าเหลือง ให้ระลึกอย่างนั้นนะ ระลึกถึงใกล้ๆ ตัวเรา แล้วถ้าภาวนาได้ ผีก็หัดใช้ภาวนา แล้วถ้าภาวนาแล้ว มีสิ่งใดที่จะแก้ไข แล้วเราค่อยคุยกันใหม่

นี่พูดถึงว่าเริ่มต้น เป็นทุกข์เป็นยากมากกับโทษจริต เป็นทุกข์เป็นยากมาก แล้วจะแก้ไขๆ

จะแก้ไข ก็เหมือนกับไปหาหมอเลย ฉีดยาแล้วหาย แต่ธรรมโอสธ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บอกทาง แล้วเราต่างหาก จิตของเราต่างหาก หัวใจของเราต่างหากจะต้องพยายามรักษา อบรมบ่มเพาะ แก่หัวใจของเราเอง นี่ภาคปฏิบัติ

ถึงใจหายาก ใจหายาก จิตใจของเราค้นคว้าหาได้ยาก แต่ก็ใจดวงนั้นนะที่เราจะแก้ไข เป็นบัณฑิตตั้ง เป็นสันติภูมิจิโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วนะ วางธรรมวินัยนี้ไว้ ธรรมและวินัยคือวิธีการที่เราจะศึกษาค้นคว้า นี่คือธรรมโอสธ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกวิธีการๆ แล้วเราก็ต้องประพฤติปฏิบัติของเราเอง เวลาจะแก้ไขใคร เราจะต้องแก้ตัวเราเอง เอวัง